

O‘ZBEKISTONDA DAVLAT BOSHQARUVLARINI RAQAMLIGA O‘TKAZISH: TAJRIBASI VA ISTIQLABLARI.

Yusupova Dilbar Mirabidovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
Raqamli iqtisodiyot kafedrası katta o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada biz O‘zbekistonda davlat boshqaruvini va korxonalarni raqamlashtirish tajribasini ko‘rib chiqildi. Uning natijalari va rivojlanish istiqbollarini baholaymiz hamda bu yo‘lda O‘zbekiston hukumati duch kelayotgan asosiy muammo va muammolarni tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish, davlat boshqaruvi, axborot texnologiyalari, elektron hukumat, elektron xizmat, raqamli texnologiyalar.

Аннотация

В данной статье рассмотрен опыт цифровизации государственного управления и предприятий в Узбекистане. Оценены его результаты и перспективы развития, а также проанализированы основные проблемы и вызовы, с которыми сталкивается правительство Узбекистана на этом пути.

Ключевые слова: цифровизация, государственное управление, информационные технологии, электронное правительство, электронные услуги, цифровые технологии.

Abstract

In this article, we will review the experience of digitizing public administration and enterprises in Uzbekistan, evaluate its results and development prospects, and analyze the main challenges and issues facing the government of Uzbekistan on this path.

Keywords: digitalization, public administration, information technology, e-government, e-service, digital technology.

KIRISH

Davlat boshqaruvini raqamlashtirish so‘nggi paytlarda butun dunyo bo‘ylab hukumatlarning e‘tiborini kuchaytirayotgan jarayondir. Buning ajablanarli joyi yo‘q, chunki raqamli texnologiyalar davlat boshqaruvi samaradorligi va sifatini sezilarli darajada oshirib, uni fuqarolar uchun shaffof va ochiq qilish imkonini beradi. O‘zbekistonda ham davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo‘yicha ishlar olib borilmoqda. So‘nggi yillarda davlat boshqaruvida axborot texnologiyalarini takomillashtirish bo‘yicha ko‘plab loyihalar amalga oshirildi.

ADABIYOTLAR SHARHI

“O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi” – ushbu tadqiqotda O‘zbekiston hukumati tomonidan raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo‘yicha ko‘rilayotgan chora-tadbirlar muhokama qilinadi. Unda raqamli texnologiyalar orqali ko‘rsatilayotgan davlat xizmatlari sifatini oshirishga qaratilgan strategik maqsadlar, dasturlar va loyihalar ko‘rib chiqiladi [9].

“O‘zbekistonda elektron hukumat va davlat boshqaruvini raqamlashtirish” – mazkur nashrda O‘zbekistonda elektron hukumat sohasidagi yutuqlar va erishilgan yutuqlar tahlil etilgan. Unda davlat boshqaruvini raqamlashtirish, jumladan, elektron xizmatlarni joriy etish, elektron hujjat aylanish tizimini rivojlantirish, fuqarolar va korxonalar bilan o‘zaro hamkorlik qilish uchun raqamli platformalar yaratish bilan bog‘liq asosiy loyiha va islohotlar bayon etilgan [10].

Bizning fikrimizcha, O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish muhim va o‘z vaqtida amalga oshirilayotgan jarayon bo‘lib, samaradorlikni oshirish uchun zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishga qaratilgan. Davlat xizmatlarining ochiqligi va ochiqligi.

METODOLOGIYA

“O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish: tajriba va istiqbollar” mavzusidagi tadqiqot metodologiyasini tadqiqot maqsadlarini aniqlash, adabiyotlar tahlilini o‘tkazish, ma’lumotlarni to‘plash usullarini tanlash, ma’lumotlarni to‘plash va ma’lumotlarni tahlil qilish kabi bir necha bosqichlarga bo‘lish mumkin.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo‘yicha ko‘plab tashabbus va loyihalar boshlangan. Masalan, 2018-yilda davlat organlari faoliyatini avtomatlashtiradigan va optimallashtiradigan yaxlit axborot tizimini yaratishga qaratilgan “Elektron davlat” dasturi ishga tushirildi. Ushbu dastur doirasida bir qancha xizmatlar va portallar ishlab chiqildi, jumladan " MyGov ", " MyFinance ", " MyHealth ", " MyTax ", " MyJustice " va boshqalar [1].

Davlat boshqaruviga raqamli texnologiyalarning joriy etilishi bir qancha ijobiy natijalar va e‘tiborga molik yutuqlarga erishish imkonini berdi. Masalan, Axborot texnologiyalari milliy markazi (NCIT) ma’lumotlariga ko‘ra, onlayn rejimda taqdim etiladigan davlat xizmatlari soni 2019-yildagi 118 tadan 2020-yilda 160 taga yetgan. 2023-yilga kelib, davlat portalida ko‘rsatilayotgan xizmatlar soni 600 tadan oshdi [6]. Bundan tashqari, 2022-yilda MyGov portalining 25 milliondan ortiq foydalanuvchisi ro‘yxatga olingani O‘zbekistonda elektron xizmatlar ommabopligidan dalolat beradi. Markaziy Osiyo mintaqasidagi boshqa davlatlar bilan solishtirganda O‘zbekiston 2020-yilda Jahon Iqtisodiy Forumi tomonidan tuzilgan “Raqamlashtirishga tayyorlik indeksi”da yetakchi o‘rinni egallab turibdi. Shuningdek, O‘zbekistonning jahon miqyosidagi yutuqlarini alohida ta’kidlash zarur, buni har ikki yilda bir marta e‘lon qilinadigan “Elektron hukumat”ning so‘nggi reytingi (E-Government Survey 2022) tasdiqlaydi. O‘zbekiston 18 pog‘onaga ko‘tarilib, 69-o‘rinni egallab turibdi. O‘zbekistonda onlayn xizmatlar ko‘rsatish sezilarli darajada yaxshilangan, BMT tahlilchilari buni 2020-yilda qayd etgan. Shu bilan birga, infratuzilma ham o‘rtacha sur‘atda rivojlandi. O‘zbekiston 2022-yildayoq davlat xizmatlari ko‘rsatish darajasi juda yuqori bo‘lgan davlatlar qatoriga yaqinlashdi [2].

O‘zbekiston davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo‘yicha tajriba almashish uchun boshqa davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan faol hamkorlik qilmoqda. Masalan, 2020 yilda O‘zbekiston Jahon banki bilan davlat boshqaruvini raqamli transformatsiya

qilish bo'yicha o'zaro anglashuv memorandumini imzoladi. Bundan tashqari, O'zbekiston davlat boshqaruvini raqamlashtirish, o'zaro tajriba almashish va jahon amaliyotini o'zining milliy sharoitiga moslashtirishga bag'ishlangan xalqaro konferensiya va forumlarda faol ishtirok etmoqda [4]. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi doirasida Janubiy Koreya, Yaponiya, AQSh, Xitoy kabi davlatlar bilan hamkorlik shartnomalari tuzildi. Shuningdek, davlat boshqaruvini raqamlashtirish va boshqa davlatlar bilan tajriba almashish masalalariga bag'ishlangan bir qancha xalqaro anjuman va forumlar o'tkazildi.

Raqamli texnologiyalarni joriy etishning asosiy muammolaridan biri O'zbekistonda davlat boshqaruvi – mamlakatning ayrim hududlarida internetning past darajada mavjudligi.

O'zbekiston davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo'yicha boshqa davlatlar bilan faol hamkorlik qilmoqda. Shunday qilib, 2019-yilda O'zbekiston Axborot texnologiyalari milliy markazi va Koreya Respublikasi Aloqa va axborot texnologiyalari vazirligi o'rtasida kelishuv imzolangan bo'lib, uning doirasida tomonlar davlat boshqaruvini raqamli transformatsiyalash sohasida hamkorlik qilish to'g'risida kelishib oldilar [5].

O'zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish darajasi bosqichma-bosqich oshib borayotganiga qaramay, aholining elektron xizmatlar imkoniyatlaridan xabardorligi pastligi va ulardan foydalanish ko'nikmalarining yo'qligi asosiy muammolardan biri hisoblanadi.

Yana bir muammo – mamlakatimizning bir qancha hududlarida internet aloqasi sifati pastligi, fuqarolarning elektron xizmatlardan foydalanishini qiyinlashtirmoqda. Ammo bu yo'nalishda ham ishlar olib borilmoqda va 2017-yildan boshlab mamlakatimizda optik tolali aloqa liniyalarining umumiy uzunligi sezilarli darajada oshib bormoqda. Masalan, 2017-2022-yillar oralig'ida qariyb olti baravar ko'payib, 2022-yilning yanvarida 118 ming kilometrga yetdi. 2017-yildan buyon xalqaro tarmoqlarning umumiy o'tkazish qobiliyati 2017-yildan 82,8 ming kilometrga oshdi. Gbit /s 2022 yil yanvarda [3].

O'zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirishni rivojlantirish istiqbollari. O'zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirishning asosiy istiqbollardan biri bu elektron xizmatlar va onlayn qabul qilish bo'yicha xizmatlar sonini ko'paytirishdir. Bu qog'ozbozlikni qisqartiradi va xizmatlar ko'rsatish jarayonini tezlashtiradi.

Yangi texnologiyalarni joriy etish. Sun'iy intellekt va blokcheyn kabi yangi texnologiyalarni joriy etish O'zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish bilan bog'liq ayrim muammolarni, jumladan, ma'lumotlar xavfsizligini oshirish va jarayonlarni soddalashtirish bilan bog'liq muammolarni hal qilishga yordam beradi.

Davlat boshqaruvidagi jarayonlarni tezlashtirish: Raqamlashtirish davlat boshqaruvidagi ko'plab jarayonlarni avtomatlashtiradi va shu orqali fuqarolarning ariza va so'rovlarini ko'rib chiqishni tezlashtiradi va muhim masalalar bo'yicha tezroq qaror qabul qilishga yordam beradi.

Korrupsiyani kamaytirish: Davlat boshqaruvini raqamlashtirish korrupsiyaga qarshi kurashda yordam berishi mumkin, chunki onlayn xizmatlar fuqarolarning davlat

amaldorlari bilan bevosita aloqaga bo‘lgan ehtiyojini kamaytiradi va poraxo‘rlik ehtimolini kamaytiradi.

Pulni tejash: davlat boshqaruvini raqamlashtirish davlat muassasalarini saqlash xarajatlarini kamaytiradi va qog‘oz hujjat hajmini kamaytiradi, bu esa byudjetni tejash imkonini beradi.

Ishbilarmonlik muhitini yaxshilash: Davlat boshqaruvini raqamlashtirish ham mamlakatning ishbilarmonlik muhitini yaxshilaydi, chunki onlayn xizmatlar tadbirkorlarga zarur hujjatlar va ruxsatnomalarni tezroq va oson olish imkonini beradi va shu orqali O‘zbekistonda biznes rivojlanishini tezlashtiradi.

Davlat boshqaruvini raqamlashtirish O‘zbekiston taraqqiyotidagi hal qiluvchi bosqichdir. Bu davlat xizmatlarini yaxshilash imkonini beradi, davlat apparati samaradorligini oshiradi, byudjet xarajatlarini kamaytiradi va iqtisodiy o‘rishni tezlashtiradi. O‘zbekiston bu yo‘nalishda jiddiy qadamlar qo‘ygan bo‘lsa-da, hali qilinadigan ishlar ko‘p.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Davlat boshqaruvini raqamlashtirish muhim va Zamonaviy dunyoda dolzarb masala va O‘zbekiston ham bundan mustasno emas. “O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish: tajriba va istiqbollar” mavzusidagi tadqiqot quyidagi asosiy natijalarni berdi:

O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish tajribasi: O‘zbekistonda davlat boshqaruviga raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha sezilarli ishlar amalga oshirildi.

Davlat boshqaruvining turli jihatlarini, jumladan, elektron hukumat, elektron xizmatlar va raqamli identifikatsiya tizimlarini qamrab oluvchi raqamlashtirish strategiyasi va dasturlari ishlab chiqildi va amalga oshirildi.

Davlat boshqaruvida raqamli yechimlarning joriy etilishi byurokratiyaning qisqarishi, shuningdek, aholi uchun ham, tadbirkorlik subyektlari uchun ham davlat xizmatlari samaradorligi va ulardan foydalanish qulayligi oshishi bilan birga bo‘ldi. Raqamlashtirish sohasidagi sezilarli yutuqlarga qaramay, e‘tibor talab qiladigan bir qator muammolar saqlanib qolmoqda. Bular qatoriga turli davlat organlari o‘rtasida yagona muvofiqlashtirishning yo‘qligi, kadrlar malakasining yetarli emasligi, kiberxavfsizlik va ma’lumotlar maxfiyligi sohasidagi muammolar kiradi.

O‘zbekistonda davlat boshqaruvida raqamlashtirishni yanada rivojlantirish uchun salmoqli salohiyat mavjud. Davlat boshqaruvining raqamli infratuzilmasini rivojlantirish, davlat xizmatlari sifatini oshirish, fuqarolar va tadbirkorlar uchun tartib-qoidalarni soddalashtirishni davom ettirish zarur.

Potensial tahdid va xavflarni kamaytirish uchun kiberxavfsizlik va ma’lumotlarni himoya qilish tizimlarini doimiy ravishda takomillashtirish zarur. Umuman olganda, tadqiqot O‘zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish bo‘yicha katta tajriba va yanada rivojlantirish uchun salohiyat bor, degan xulosaga kelish imkonini beradi. Bu davlat xizmatlarining samaradorligi, oshkoraligi va ulardan foydalanish imkoniyatini oshirish bilan birga, davlat va uning fuqarolari o‘rtasidagi o‘zaro hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Tahlillarda quyidagi takliflar ishla chiqildi:

Fuqarolarga davlat xizmatlaridan qulayroq va samarali foydalanish imkonini beruvchi elektron davlat xizmatlarini rivojlantirishni davom ettirish zarur. Xizmatlar aholining barcha toifalari, shu jumladan, nogironlar uchun ham qulay va foydalanishi mumkin bo'lishi kerak.

Davlat xizmatchilari raqamli texnologiyalar sohasida ularni o'z faoliyatida samarali qo'llash uchun bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Buning uchun raqamli savodxonlik bo'yicha kurslar va seminarlar tashkil etish zarur.

Davlat boshqaruvini samarali raqamlashtirish uchun tegishli infratuzilmani, jumladan, yuqori tezlikdagi internet tarmog'ini, raqamli platformalarni, ma'lumotlar bazalarini rivojlantirish zarur.

Xususi sektorida raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga ko'maklashish muhim, chunki bu mamlakatning umumiy iqtisodiy o'sishiga sezilarli hissa qo'shishi mumkin.

Ta'lim tizimi raqamli texnologiyalarni o'z ichiga olishi va bu sohada mutaxassislar tayyorlashi kerak. Bu raqamli texnologiyalarni davlat boshqaruvida muvaffaqiyatli qo'llaydigan yangi avlod mutaxassislarini tayyorlash imkonini beradi.

Umuman olganda, O'zbekistonda davlat boshqaruvini raqamlashtirish juda yaxshi va'da bermoqda. Bu fuqarolarning hayot sifatini sezilarli darajada oshirish va mamlakat iqtisodiy o'sishini rag'batlantirish salohiyatiga ega. Biroq, uni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun turli jihatlarni ko'rib chiqish va bu yo'nalishdagi ishlarni davom ettirish kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://cdo2day.ru/practice/uzbekistan-cifroviziruet-gosudarstvennye-servisy>
2. <https://strategy.uz/index.php?news=1518&lang=ru>
3. www.lex.uz
4. Azamjonov, A., & Babakulov, K. (2020). Digitalization in the Public Administration of Uzbekistan: Current Status and Future Prospects. *International Journal of Computer Science and Information Security (IJCSIS)*, 18(12), 141-148.
5. Bakenova, L. A. (2021). Digital transformation of public administration in the context of sustainable development. *Public Administration Issues*, (2), 87-107.
6. National Information Technologies Center. (2021).
7. The World Bank. (2020). Uzbekistan Digital CASA. Retrieved from <https://www.worldbank.org/en/programs/digital-casa-uzbekistan>
8. United Nations Development Programme. (2019). Digital transformation in Uzbekistan: Towards sustainable development.
9. Hamdamova, F.A. (2020). "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi: qabul qilishning zaruriy shartlari, asosiy qoidalari, mexanizmlari va amalga oshirish istiqbollari /<https://cyberleninka.ru/article/n/strategiya-tsifrovoy>
10. Ergashov, J.K. (2022). "O'zbekiston Respublikasida elektron hukumatni rivojlantirish"
11. https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie_elektronnogo-pravitelstva-v-respublike-uzbekistan/viewer

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir: Xakimov Ziyodulla Axmadovich
Ingliz tili muharriri: Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich
Rus tili muharriri: Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li
Musahhah: Karimova Shirin Zoxid qizi
Sahifalovchi va dizaynerlar: Sadikov Shoxrux Shuxratovich
Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, may, 5-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: info@marketingjournal.uz
Bot: [@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)
Tel.: +998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710. ГОСТ 7.56-2002** " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**